

Bibliografia

1. Źródła

a) Archiwalia

▣ BUNDESARCHIV-MILITÄRARCHIV WE FRYBURGU BRYZGOWIJSKIM

Nachlaß Joachim von Stülpnagel

1. N5/27, J. von Stülpnagel, 75 Jahre Meines Lebens.

Armeekorps und Gardekorps der Preußischen Armee

1. PH 6 I/226, Abschrift des Kriegstagebuches des Gardekorps 16.4 bis 30.6.1915.
2. PH 6 I/227, Abschrift der Anlagen zum Kriegstagebuch des Gardekorps 26.4.–30.6.15.
3. PH 6 I/229, Befehle und Meldungen (Originale und Abschriften).

Infanterie-Divisionen der Preußischen Armee

4. PH 8 I/406, Abschrift des Kriegstagebuches der 20. Infanterie-Division 30.4.–30.6.1915.
5. PH 8 I/431, Abschrift des Kriegstagebuches der 2. Garde-Infanterie-Division 2.5.–30.6.1915.
6. PH 8 I/449, Abschrift des Kriegstagebuches der 1. Garde-Infanterie-Division 1.5 bis 30.6.1915.

▣ KRIEGSARCHIV W WIEDNIU

Neue Feld Akten

7. 4 Armee, karton 50a, Tagebuch 7 vom 18.4. bis 6.7.1915.
8. VI Korps, karton 673, Operative Akten: OP. Nr. 901-931 vom 1.5.–31.5.1915.

Manuskripte Russischer Kriegsschauplatz

9. Ms.-Wk.R/30 1915, Th. Uriel, Die Operationen der 3. und 4. Armee bei Gorlice–Tarnów v. 2.5.–3.6.1915. Auf Grund der Feldakten.

b) Źródła drukowane:

10. Friedrich Babendieck, „Staszkowka und die Lipier Höhen. Das Regiment Kaiser Alexander in der Durchbruchsschlacht am 2. und 3. Mai 1915”, [w:] *Das Ehrenbuch der Deutschen Feldartillerie*, wyd. Albert Benary, Berlin b.d.w., s. 187–195.
11. Blücher von, „Drauf! Die 3. Batterie des 3. Garde-Feldartillerie-Regiments am 2. Mai 1915 bei Gorlice”, [w:] *Das Ehrenbuch der Deutschen Feldartillerie*, wyd. Albert Benary, Berlin b.d.w., s. 299 i n.
12. Broch Rudolf, Hauptmann Hans, *Zachodniogalicyskie groby bohaterów z lat wojny światowej 1914–1915*, Tarnów b.d.w.
13. „Das Geschlecht der v. François”, [w:] *Ehrenbuch der Garde. Die preußische Garde im Weltkriege 1914–1919*,

- wyd. Ernst von Eisenhardt-Rothe, Martin Lezius, T. 1, Berlin–Stuttgart 1931, s. 182–186.
14. *Deutsche Verlustlisten*.
 15. *Die Schlachten und Gefechte des Großen Krieges 1914–1918. Quellenwerk nach den amtlichen Bezeichnungen zusammengestellt vom Großen Generalstab*, Berlin 1919.
 16. Groener Wilhelm, *Lebenserinnerungen. Jugend. Generalstab. Weltkrieg*, wyd. Friedrich Freiherr Hiller von Gaetringen, Göttingen 1957.
 17. Knox Alfred Sir, *With the Russian army 1914–1917. Being chiefly extracts from the diary of a military attaché*, t. 1, London 1921.
 18. *Kriegsbriefe gefallener Studenten*, wyd. Philipp Witkop, München 1933.
 19. *Kronika parafii Olpiny*, wyd. ks. Rafał Placzek, Olpiny 2004.
 20. Loebell Egon von, *Mit dem 3. Garde-Regiment z. F. im Weltkriege 1914/18*, Berlin 1920.
 21. Luyken Walter, „Der Durchbruch bei Staszkowka in der Schlacht bei Gorlice–Tarnow”, [w:] *Ehrenbuch der Garde. Die preußische Garde im Weltkriege 1914–1919*, wyd. Ernst von Eisenhardt-Rothe, Martin Lezius, T. 1, Berlin–Stuttgart 1931, s. 179–180.
 22. *Mackensen. Briefe und Aufzeichnungen des Generalsfeldmarschalls aus Krieg und Frieden*, wyd. Wolfgang Foerster, Leipzig 1938.
 23. Manstein Erich von, *Żołnierskie życie. Moja służba w Reichswehrze i Wehrmachcie 1919–1939*, Kraków 2013.
 24. Mars – 38 BERICHT, 29.05.1915. Odpis opublikowanej kwerendy w posiadaniu Autora.
 25. Rudolf Paderstein, „Erinnerungen an Staszkowka”, [w:] *Ehrenbuch der Garde. Die preußische Garde im Weltkriege 1914–1919*, wyd. Ernst von Eisenhardt-Rothe, Martin Lezius, T. 1, Berlin–Stuttgart 1931, s. 181–182.
 26. *Rangliste der Königlich Preussischen Armee und des XIII. (Königlich Württembergischen) Armeekorps für 1914*, Berlin b.d.w.
 27. Schölzel Richard, Jäger H., „Bei Tarnow–Gorlice mit dem 4. Garde-Regiment”, [w:] *Ehrenbuch der Garde. Die preußische Garde im Weltkriege 1914–1919*, wyd. Ernst von Eisenhardt-Rothe, M. Lezius, T. 1, Berlin–Stuttgart 1931, s. 186–187.
 28. Unger Karl von, „Gorlice–Tarnow”, [w:] *Ehrenbuch der Garde. Die preußische Garde im Weltkriege 1914–1919*, wyd. Ernst von Eisenhardt-Rothe, Martin Lezius, T. 1, Berlin–Stuttgart 1931, s. 173–179.
 29. Брусиллов Алексей Алексеевич, *Мои воспоминания*, Минск 2003.
 30. Геруа Борис Владимирович, *Воспоминания о моей жизни*, Т. 2, Париж 1970.
 31. *Сборник документов мировой империалистической войны на русском фронте (1914–1917 гг.): Горлицкая операция, Москва 1941*.
2. **Opracowania:**
32. Błażewicz Sławomir, „3 Armia rosyjska generała Radko Dimitriewa w bitwie gorlickiej”, [w:] *Militarne i polityczne znaczenie operacji gorlickiej w działaniach wojennych I wojny światowej*, Gorlice 1995, s. 53–67.
 33. Błażewicz Sławomir, „Rosyjska obrona Gorlic w dniu 2 maja 1915 r.”, [w:] *Materiały z międzynarodowej konferencji Znaki Pamięci II – śladami I wojny światowej*, pod red. Mirosława Łopaty, Gorlice 2009, s. 64–73.
 34. Berendt Richard von, „Mit der Artillerie durch den Weltkrieg”, *Wissen und Wehr* 1924, cz. 1, z. 1, s. 36–47. z. 3, s. 185–197.
 35. Bose Thilo von, *Das Kaiser Alexander Garde-Grenadier-Regiment Nr. 1 im Weltkriege 1914–1918*, Zeulenroda 1932.
 36. Brauchitsch Gottfried von, *Das 2. Garde-Regiment zu Fuß*, Oldenburg–Berlin 1922.

37. Centek Jarosław, „1 Dywizja Piechoty Gwardii w bitwie pod Gorlicami”, [w:] *Materiały z konferencji Znaki Pamięci IV – w 95 rocznicę bitwy gorlickiej*, pod red. Mirosława Łopaty, Kamila Ruszały, Gorlice 2011, s. 57–73.
38. Centek Jarosław, „Bitwa pod Gorlicami, Małe Verdun czy Operacja Tarnowsko-Gorlicka. Regionalna polityka historyczna”, [w:] *Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej Znaki Pamięci V – Bitwa gorlicka, jej znaczenie i skutki*, pod red. K. Ruszały, Gorlice 2012, s. 5–14.
39. Centek Jarosław, *Hans von Seeckt. Twórca Reichsheer*, Kraków 2006.
40. Centek Jarosław, *Reichsheer ery Seeckta (1921–1926)*, Warszawa 2010.
41. Centek Jarosław, „Szturm pruskiej gwardii na Staszówkę 2 maja 1915 r.”, [w:] *Materiały z konferencji Znaki Pamięci III – śladami I wojny światowej*, pod red. M. Łopaty, Gorlice 2010, s. 82–95.
42. Centek Jarosław, „Zdobycie wzgórza Lipie 3 maja 1915 roku”, [w:] *Materiały z konferencji naukowej Znaki Pamięci VI. Ziemia gorlicka w ogniu wielkiej wojny*, pod red. Kamila Ruszały, Gorlice 2014, s. 5–16.
43. Cron Hermann, *Die Organisation des deutschen Heeres im Weltkriege. Dargestellt auf Grund der Kriegsakten*, Berlin 1923.
44. *Der Weltkrieg 1914 bis 1918; T. 2: Die Befreiung Ostpreußens*, Berlin 1925; T. 7: *Die Operationen des Jahres 1915. Die Ereignisse im Winter und Frühjahr*, Berlin 1931.
47. *Das Erste Garderegiment zu Fuß im Weltkrieg 1914–18*, Berlin 1934.
49. *Das Königlich Preußische Garde-Pionier-Bataillon und seine Kriegsverbände 1914/18*, T. 1, Potsdam 1932.
45. DiNardo Richard L., *Przełom. Bitwa pod Gorlicami-Tarnowem 1915*, Poznań 2012.
46. Drogomir Jerzy J.P., *Polegli w Galicji Zachodniej 1914–1915 (1918). Wykazy poległych i zmarłych pochowanych na 400 cmentarzach wojskowych w Galicji Zachodniej*, T. 1, Tarnów 1999; T. 2, Tarnów 2002; T. 3, Tarnów 2005.
50. Dulíček Lukáš, *Působení hlavního svazku rakousko-uherského pěšího pluku č. 18 v první světové válce*, Brno 2014 [maszynopis w posiadaniu autora].
51. Ebeling Fritz, *Geschichte des Infanterie-Regiments Herzog Friedrich Wilhelm von Braunschweig (ostfriesischen) Nr. 78 im Weltkrieg*, Oldenburg–Berlin 1924.
52. *Ehren-Rangliste des ehemaligen Deutschen Heeres auf Grund der Rangliste von 1914 mit den inzwischen eingetretenen Veränderungen*, Berlin 1926.
53. *Ehren-Rangliste des ehemaligen Deutschen Heeres*, Berlin 1926.
54. Eitel Friedrich, *Erstes Garde-Regiment zu Fuß*, Oldenburg–Berlin 1922.
55. Feeser Friedrichfranz, *Infanteriegeschütze, Tankabwehr-Geschütze und Begleit-Batterien*, [w:] *Das Ehrenbuch der Deutschen Feldartillerie*, wyd. Albert Benary, Berlin b.d.w., s. 79–86.
56. Firliej Piotr, *Jej wysokość Brzanka. Przewodnik turystyczny*, Tarnów 2014.
57. François Hermann von, *Gorlice 1915. Der Karpathendurchbruch und die Befreiung von Galizien*, Leipzig 1922.
58. *Från slaget vid Gorlice–Tarnów den 2.–6. maj 1915. Studie betröffande samverkan mellan infanteriet och artilleriet*, Stockholm 1926.
59. Gabriel Kurt, *Das 1. Hannoversche Infanterie-Regiment Nr. 74 im Weltkrieg*, Hannover b.d.w.
60. *Geomorfologia Polski*, T. 1: *Polska południowa. Góry i wyżyny*, pod red. Mieczysława Klimaszewskiego, Warszawa 1972.
61. Głód Bogusław, „Porucznik Wilhelm von François pod Gorlicami”, Magury 2013, s. 98–103.
62. Harms Heinrich, *Die Geschichte des Oldenburgischen Infanterie-Regiment Nr. 91*, Oldenburg–Berlin 1930.
63. Hildebrand Karl-Friedrich, Zweng Christian, *Die Ritter des Ordens Pour le Mérite*, T. 2, Bissendorf 2003; T. 3, Bissendorf 2011.
64. Kalm Oskar Tile von, *Gorlice*, Oldenburg–Berlin 1930.

65. Kirchmayer Jerzy, „Artyleria w bitwie pod Gorlicami 2.–5.V.1915) (Studium artylerii armii)”, *Przegląd Artyleryjski*, 1938, z. 3, s. 225–278; z. 4, s. 345–399.
66. Kleeberg Juliusz, „Geneza bitwy pod Gorlicami”, *Bellona* 1930, t. 36, s. 443–484.
67. Klimecki Michał, *Gorlice 1915*, wyd. 2, Warszawa 2009.
68. Kondracki Jerzy, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 1998.
69. Köhn Herrmann, *Erstes Garde-Feldartillerie-Regiment und seine Reitende Abteilung*, Oldenburg–Berlin 1928.
70. Krygowski Władysław, *Beskid Niski. Pogórze Ciężkowickie (część wschodnia) i Pogórze Strzyżowsko-Dynowskie (część zachodnia)*, Warszawa 1967.
71. Kuhl Hermann von, *Der Weltkrieg 1914 bis 1918*, T. 1–2, Berlin 1929.
72. Kutaś Paweł, *Cmentarze z I wojny światowej w Powiecie Gorlickim*, Zakrzów 2015.
72. Latinik Franciszek, *Żołnierz polski pod Gorlicami. Działalność 100 Pułku Ziemi Cieszyńskiej*, Przemysł 1923.
73. Loebell Egon von, *Das 3. Garde-Regiment zu Fuß im Weltkriege*, cz. 1: *Das 3. Garde-Regiment zu Fuß im Verbands der 1. Garde-Inf.-Division*, Oldenburg–Berlin 1926.
74. Luyken Walter, *Das 2. Garde-Feldartillerie-Regiment im Weltkriege*, Berlin 1929.
75. Marcinek Krzysztof, *Izera i Ypres. Kampania we Flandrii 1914*, Zabrze–Tarnowskie Góry 2013.
76. Matuschka Edgar Graf von, „Organisationsgeschichte des Heeres 1890–1918”, [w:] *Handbuch zur deutschen Militärgeschichte 1648–1939*, cz. V, Frankfurt am Main 1968, s. 157–311.
77. Mikulski Marcin J., „Austro-węgierskie fortyfikacje polowe w Galicji i Królestwie Kongresowym (1914–1916)”, [w:] *Materiały z konferencji Znaki Pamięci IV – w 95 rocznicę bitwy gorlickiej*, pod red. Mirosława Łopaty, Kamila Ruszały, s. 82–119.
78. Möller Hanns, *Geschichte der Ritter des Ordens „pour le mérite” im Weltkrieg*, T. 2, Berlin b.d.w.
79. *Neue deutsche Biographie*, T. 5, Berlin 1961; T. 23, Berlin 2007.
80. Neumann Paul Georg, *Die deutschen Luftstreitkräfte im Weltkriege*, Berlin 1920.
81. Ochociński Piotr, „Artyleria Rosji i Niemiec w przededniu wybuchu pierwszego konfliktu światowego w XX wieku”, [w:] *Wielka Wojna na Mazurach 1914–1915. Studia z dziejów frontu wschodniego I wojny światowej*, pod red. R. Kempy, Giżycko 2014, s. 125–143.
82. Odrowąż-Pieniążek Czesław, „Działanie artylerii VI Korpusu austriackiego w bitwie pod Gorlicami dnia 2 maja 1915 roku”, *Przegląd Artyleryjski*, 1938, nr 10, s. 1109–1150.
83. Oertzen Henning von, *Das 4. Garde-Feldartillerie-Regiment im Weltkriege*, Zeulenroda 1933.
84. *Österreich-Ungarns letzter Krieg 1914–1918*, T. 2: *Das Kriegsjahr 1915* cz. 1, Wien 1931.
85. Olejko Andrzej, *Lotnictwo w bitwie gorlickiej, czyli nieznanne aspekty przełamania Frontu Wschodniego w maju 1915 roku – fakty, dokumenty, relacje*, Magury, 2012, s. 108–140.
86. Perzyk Bogusław, „Rosyjskie fortyfikacje polowe w kampaniach 1914–1915”, [w:] *Twierdze i działania wojenne na ziemiach polskich w czasie I wojny światowej*, Białystok–Przasnysz 2000, pod red. Jarosława Chorzępy, Anatola Wapa, s. 159–180.
87. Pikusa Monika, Bąk Arkadiusz, *Zawierucha Wielkiej Wojny na terenie Gminy Szerzyny*, Tarnów 2015.
88. Popiel Adam, *Uzbrojenie lotnictwa polskiego 1918–1939*, Warszawa 1991.
89. Rabenau Friedrich von, *Hans von Seeckt. Aus meinem Leben 1866–1917*, wyd. 2, Leipzig 1941.
90. Ratzenhofer Emil, „Koncentracja kolejowa do bitwy pod Gorlicami–Tarnowem (Kwiecień 1915)”, *Bellona* 1931, t. 37, s. 68–78.
91. Reinhard Wilhelm, *Das 4. Garde-Regiment zu Fuß*, Oldenburg–Berlin 1924.

92. Rieben Friedrich von, *Das 2. Garde-Regiment zu Fuß*, Zeulenroda 1934.
93. Rieben Friedrich von, *Kaiser-Franz-Garde-Grenadier-Regiment Nr. 2*, Oldenburg–Berlin 1929.
94. Rosenberg-Lipinsky Hans-Oskar von, *Das Königin Elisabeth Garde-Grenadier-Regiment Nr. 3 im Weltkriege 1914–1918*, Zeulenroda 1935.
95. Rüdts von Collenberg Karl Freiherr, *Das 3. Garde-Feldartillerie-Regiment. Seine Geschichte*, Flensburg 1931.
96. *Ruhmeshalle unserer Alten Armee*, Leipzig b.d.w.
97. *Słownik geograficzno-krajoznawczy Polski*, wyd. 3, Warszawa 1998.
98. *Słownik taktyczny polsko–francusko–niemiecko–rosyjski*, Warszawa 1924.
99. Smoliński Aleksander, „Organizacja kawalerii i artylerii konnej gwardii oraz liniowej, kozackiej i ochotniczej armii Imperium Rosyjskiego w przededniu oraz w trakcie I wojny światowej”, [w:] *Do szarży marsz, marsz... Studia z dziejów kawalerii*, pod red. Aleksandra Smolińskiego, T. 1, Toruń 2010, s. 179–356.
100. Trach Freiherr von Rothkirch Graf von Leonhard, *Gorlice–Tarnow*, Oldenburg 1918.
101. Unger Fritz von, *Das Königin Augusta Garde-Grenadier-Regiment Nr. 4 im Weltkriege 1914–1919*, Berlin–Charlottenburg 1922.
102. Winterfeldt Hans von, *Das Kaiser Franz-Garde-Grenadier Regiment Nr 2 1914–1918*, Oldenburg–Berlin 1922.
103. Woźny Tomasz, „Działania 4. Armii austro-węgierskiej w czasie bitwy gorlickiej (2–8 maja 1915 r.)”, [w:] *Front wschodni I wojny światowej. Studia z dziejów militarnych i polityczno-społecznych*, pod red. Michała Baczkowskiego i Kamila Ruszały, Kraków 2013, s. 59–74.
104. Zgórnjak Marian, *1914–1918. Studia i szkice z dziejów I wojny światowej*, Kraków 1987.
105. Zgórnjak Marian, „Bitwa pod Gorlicami w 1915 r.”, [w:] *Nad rzeką Ropą. Szkice historyczne*, T. 3, pod red. Zofii Żarneckiej, Kraków 1968, s. 551–582.
106. Бонч-Бруевич Михаил Дмитриевич, *Потеря нами Галиции в 1915 год, cz. 2: Катастрофа в 3-й армии*, Ленинград–Москва 1926.
107. Головин Н.Н., *Военные усилия России в мировой войне*, Москва 2001.
108. Залесский К.А., *Кто был кто в первой мировой войнею Биографический энциклопедический словарь*, Москва 2003.
109. Залесский К.А., *Первая мировая война. Биографический энциклопедический словарь*, Москва 2000.
110. *История первой мировой войны 1914–1918 гг.*, T. 2, Москва 1975.
111. Малов-Гра Андрей Геннадьевич, 124-й пехотный Воронежский полк 1914–1918, [www.grwar.ru/library/Maloff-Gra-124/MG_01.html, data korzystania 28.09.2014 r.].
112. Незнаминов А., *Стратегический очерк войны 1914–1918, cz. 4*, Москва 1922.
113. Оськин Максим, *Крах конного блицкрига. Кавалерия в первой мировой войне*, Москва 2009.
114. Федосеев Семен, „Пушечное мясо” первой мировой. *Пехота в бою*, Москва 2009.

3. Strony internetowe

115. www.grwar.ru
116. www.lexikon-der-wehrmacht.de
117. www.pskovgrad.ru
118. www.regiment.ru